

er det, man ønsker fra den danske Kirkes Side? Jeg kan gaa med til baade det ene og det andet; det er mig kun om at gøre, at Kirken bevares, saaledes at det er en virkelig Kirke. Og dér vil jeg gøre opmærksom paa, at det, der førte til Nedsættelsen af det Udvalg, som det ærede Medlem sigtede til, og hvoraf jeg var Medlem, altsaa det Udvalg, der har givet denne Indberetning om Forholdet mellem Stat og Kirke i 1916, var, at man fra den daværende Regerings Side optraadte med en saadan Brutalitet paa det aandelige Omraade, at man havde vakt en Storm af Uvillie mod sig. Man fulgte nemlig det Princip, som det ærede Medlem Hr. Borgbjerg selv tog Afstand fra, og som jeg vil kalde det Hørupske Princip, at man vil blande Staten og Kirken saa vidt muligt ind i hinanden. Jeg skal ikke i mindste Maade polemisere mod det ærede Medlem Hr. Poulsens Kirkeopfattelse, han maa jo selv vælge den, som han har Lyst til det. Men fordi det ærede Medlem ønskede at gøre den lutherske Kirke uluthersk eller til en borgerlig Indretning, kunde han ikke forlange, at man skulde gaa ud fra, at den allerede var det. Denne Opfattelse fra hans Side førte til en kirkelig Bevægelse, hvor man sagde, at hvis Grundlaget for den danske Kirke tages bort, saaledes at den ikke længere har en kristelig Karakter, foretrækker vi Frikirken, hvor vi kan indrette os, som vi har Lyst til. Jeg skulde ikke være kommet ind paa disse Ting, hvis det ærede Medlem ikke havde nødt mig dertil ved at tale om denne Beretning fra det kirkelige Udvalg i 1916. Det er paa denne Baggrund, man maa se denne Beretning; det var under disse Forhold, man vilde arbejde for at skabe frikirkelig Mulighed for at bevare Kirken som en kristelig, luthersk Kirke.

Vi stillede dog to Alternativer op. Det ene var dette: vi maa have en Forfatning der i alt Fald sikrer os, at vore indre kirkelige Anliggender ikke bliver begramset af Staten, om jeg maa sige saa, paa en saadan Maade, at det krænker det kirkelige Liv. I modsat Fald vilde vi hellere have en Adskillelse. Vi mente den Gang, at hvis man faar en saadan Kirke, hvor Trossamfund og Daabssamfund er umuliggjort, saa er det ikke længere en Kirke. Nu har Forholdet ændret sig meget betydeligt. Det viste sig, allerede den Gang Højesteret

kom frem med den officøse Erklæring om, hvad Dommen i Arboe-Rasmussen Sagen betød; her blev den forrige Kirkeministers Opfattelse af denne Dom fuldstændig desavoueret. Det viste sig nemlig, at det var ganske galt, naar han paastod, at det ved Højesteretsdommen over Arboe-Rasmussen var godtgjort, at det lutherske ikke betød noget. Det viste sig endvidere, at den daværende Kirkeminister var nødt til, naar han vilde have Arboe-Rasmussen indsat i Menigheden i Vaalse, at søge det gennemført ad ny Lovgivnings Vej; altsaa hans Standpunkt om, at Kollatsen ikke betød noget, var ganske uholdbart. Det viste sig, at han ikke kunde gennemføre den Betragtning, han den Gang kom frem med, at Kollatsen, som jo er et Værn om Kirkens lutherske Karakter fra Biskoppens Side, var en Formsag. Og endelig blev det jo saaledes, at Ansættelsen af Arboe-Rasmussen i Vaalse ikke alene blev til Smerte for Arboe-Rasmussen — han har selv sagt: det var mit Livs Skuffelse —, men det blev ogsaa i Virkeligheden en Skuffelse for den tidligere Kirkeminister.

Saaledes er Baggrunden for de Ønsker, der kom frem om en fri Kirke, meget ændret. Nu vil jeg ogsaa tilføje, at i det kirkelige Udvalg, som vi har arbejdet i, kom der ikke i mindste Maade Antydninger af Ønsker om at gaa Frikirkens Vej, hverken fra Repræsentanter for den gamle kongerigske Kirke eller fra Sønderjyderne, skønt man kunde vente, at det fra Sønderjydernes Side vilde være kommet paa Tale, thi vi ved, at Sønderjyderne har været nødt til at gaa Frikirkens Vej under det Regime, som vi betegner som det preussiske. Men det viste sig tværtimod, at man ikke i mindste Maade ønsker at fortsætte ad den Vej. Man ønsker at føres ind i den danske Folkekirke, det vil sige i det, som man kalder Folkekirke, og som er en Statskirke.

Man maa altsaa sige, at der, efter at den Kirkepolitik, som blev ført af den tidligere Kirkeminister, havde vist sig at slaa fuldstændig fejl, ikke har været noget, der tyder paa, at man ønsker de Tanker taget op, som vi i Udvalget af 1916 fremsatte, de har ikke fundet Jordbund i det danske Folk —, der har ikke været Spor af Stemning derfor.

Samtidig har vi set, hvorledes det er